

Lakkegata 3 / 0187 Oslo

T: 22 04 49 70

F: 22 04 49 89

E: nso@student.no

Norsk studentorganisasjon W: www.student.no

Politisk plattform

NSOs velferdspolitiske plattform 2010 - 2012

Vedtatt av Landsstyremøtet 2 2010

A decorative graphic at the bottom of the page consists of numerous green-outlined speech bubbles of various shapes and sizes, some overlapping, scattered across the lower half of the page. One larger speech bubble is highlighted with a solid green border and contains the text:

"Alle skal ha samme mulighet til å ta høyere utdanning."

Velferdspolitisk plattform

<u>1. Innledning</u>	<u>4</u>
1.1 Plattformen	4
<u>2. Ansvar for studentvelferden</u>	<u>4</u>
2.1 Utdanningsinstitusjonene	4
2.2 Studentsamskipnadene	4
2.3 Statlige og kommunale myndigheter	5
2.4 Utvikling av studentvelferden	6
NSO mener at:	6
<u>3. Studentøkonomi</u>	<u>7</u>
3.1 Studiefinansiering	7
3.1.1 Lånekassen	7
3.1.2 Kostnadsnorm	7
3.1.3 Utbetaling	7
3.1.4 Konverteringsordning	7
3.1.5 Inntektsgrensen og behovsprøving av utdanningsstipend	7
3.1.6 Hjemme- og borteboende studenter	8
3.1.7 Støtte til utdanning i utlandet	8
3.1.8 Tilbakebetalingsfasen	8
3.2 Trygdeytelser og pensjonspoeng	9
3.3 Dobbeltdekning	9
3.4 Kollektivtransport	9
3.5 Kulturkort og rabatt på kultur- og idrettsarrangement	9
3.6 Pensum, utstyr, materiell	9
NSO mener at:	10
<u>4. Studentboliger</u>	<u>10</u>
4.1 Antall og utforming	10
4.1.1 Dekningsgrad	10
4.1.2 Utforming og standard	11
4.2 Tilskudd til studentboliger	11
4.3 Tildeling av studentboliger	11
4.4 Vertskommunens ansvar	12
4.5 Skatter og avgifter	12
NSO mener at:	12

<u>5. Studenthelse</u>	13
5.1 Generelt	13
5.2 Studenter og sykdom	13
5.2.1 Studiefinansieringsordninger ved sykdom	13
5.3 Psykososialt helsetilbud	13
5.4 Tannhelse	14
NSO mener at:	14
<u>6. Studenter og sosiale rettigheter</u>	14
6.1 Læringsmiljø	14
6.2 Studenter på arbeidsavklaringspenger	15
6.3 Studenter med nedsatt funksjonsevne	15
6.3.1 Særskilte studiefinansieringsordninger	15
6.4 Studenter med barn	15
6.4.1 Foreldrepermisjon	15
6.4.2 Eksamen	16
6.4.3 Økonomiske ordninger for studenter med barn	16
6.5 Studentbarnehager	16
6.6 Internasjonale studenter	16
6.7 Forsikring	16
NSO mener at:	17
<u>7. Studentfrivillighet</u>	17
NSO mener at:	18

1. Innledning

"Høyere utdanning skal komme samfunnet og individet til gode. Det er et grunnleggende krav at alle skal ha samme mulighet til å ta høyere utdanning. Det innebærer at utdanning skal være gratis, at det må finnes gode økonomiske støtteordninger til livsopphold og et godt velferdstilbud. For å sikre lik rett til utdanning skal utdanning være et offentlig ansvar."
(NSOs prinsippprogram 2010-2013)

1.1 Plattformen

Velferdspolitisk plattform stadfester de overordnede kravene og målene for NSO hva angår studentenes økonomi, sosiale rettigheter og øvrig studentvelferd. Plattformen underbygger hovedprinsippene til organisasjonen som er nedfelt i Prinsippprogrammet. Politiske dokumenter vil supplere og utdype politikken hjemlet i denne plattformen.

2. Ansvar for studentvelferden

Utdanningsinstitusjonene har det overordnede, strategiske ansvaret for studentenes velferd og studentsamskipnadene har det operative ansvaret. Studentsamskipnadenes tilbud skal være et supplement og ikke en erstatning for det offentlige ansvar for velferden. Staten har det overordnede ansvaret for finansieringen av studentsamskipnader og studentenes velferdstilbud.

2.1 Utdanningsinstitusjonene

Utdanningsinstitusjonene har det strategiske ansvaret for å sikre velferden til studentene ved sine læresteder. Utdanningsinstitusjonene må ta hensyn til studentenes velferd når de utarbeider sine strategier og planer. De har et ansvar for å informere og samarbeide med sin studentsamskipnad og sin vertskommune i saker som kan påvirke studentenes velferdstilbud.

Utdanningsinstitusjonene skal legge forholdene til rette for et godt studiemiljø og arbeide for å bedre det helhetlige læringsmiljøet. Læringsmiljøutvalgene skal foreta jevnlige evalueringer av studentenes læringsmiljø.

Alle utdanningsinstitusjoner skal stille med fristasjon til studentsamskipnadenes velferdstilbud. Det skal ikke tas høyde for full markedsverdi av disse arealene i studentsamskipnadenes regnskap. Med dette menes areal, kompetanse og annen økonomisk støtte til studentsamskipnadene og studentorganisasjonene.

2.2 Studentsamskipnadene

Studentsamskipnadene har det operative ansvaret for tilrettelegging av studentvelferd, og skal i samarbeid med studentene utvikle egne velferdstilbud tilpasset studentenes behov. Alle NOKUT - akkrediterte høyere utdanningsinstitusjoner skal være tilknyttet en studentsamskipnad.

Studentsamskipnadene skal være studentstyrte, og studentrepresentantene skal være valgt av studentene. Det skal tilrettelegges for at disse får tilbud om kurs og opplæring for sine styreverv. Departementet og samskipnadsrådet har ansvar for utarbeidelse og gjennomføringen av slike kurs.

Studentstyrerepresentantene og studentsamskipnadene skal ha jevnlig dialog med de høyeste studentvalgte organene på de ulike utdanningsinstitusjonene som er tilknyttet studentsamskipnaden. Studentene som er tilknyttet studentsamskipnaden skal høres i saker som omhandler utviklingen og eventuelle endringer i deres studentsamskipnad. Studentsamskipnadene skal organiseres og videreutvikles etter studentenes behov. Eventuelle vesentlige endringer i struktur og drift skal alltid gjøres ut i fra studentenes beste.

Studentsamskipnadene skal ha høy grad av selvstyre til å tilpasse velferdstilbudet til lokale forhold. Studentsamskipnadene har ansvar for at studentene har tilgang til bolig, helse-tilbud, et rimelig mattilbud med tilpasset sunn mat slik at mattilbudet favner alle studenter i henhold til religioner og allergier, muligheter til å drive med idrett og fysisk aktivitet og til å kunne kjøpe rimelig pensumlitteratur. Det er opp til studentsamskipnadene selv, i samråd med studentene, å definere hvordan disse oppgavene skal løses lokalt.

Studentsamskipnadene skal ha mulighet til å drive ekstern virksomhet rettet mot andre enn studenter, om dette bidrar til at velferdstilbudet blir bedre for studentene. En eventuell inntjening fra en slik virksomhet skal tilfalle studentvelferden.

Studentsamskipnader skal ikke drive direkte konkurranse eller aktiv markedsføring mot andre studentsamskipnaders virksomhet, uten deres samtykke.

Finansieringen av studentsamskipnadene skal bestå av overføringer fra staten, i tillegg til inntekter fra studentsamskipnadenes egen virksomhet og studentenes semesteravgift. Semesteravgiften er hovedsaklig en studentsolidarisk avgift hvis formål er å dekke utgifter som knytter seg til studentenes velferdsbehov ved den enkelte utdanningsinstitusjon. Det er viktig at semesteravgiftens størrelse må stå i samsvar med studentenes ønsker og tilbudet av velferdsgoder. Departementet skal ha ansvar for å godkjenne endringer av semesteravgiften.

For å sikre fjernstudenter tilgang til velferdstilbudet, skal denne gruppen studenter ha rett til å betale semesteravgift til den studentsamskipnaden som er nærmest der de bor, i stedet for den som er tilknyttet studiestedet.

En student som er tilknyttet flere institusjoner skal kun trenge å betale semesteravgift til én samskipnad.

2.3 Statlige og kommunale myndigheter

Vertskommunene har, i samarbeid med studentsamskipnadene og utdanningsinstitusjonene, ansvar for å tilrettelegge for studenter i sin kommune. Vertskommunene skal sørge for samarbeid med studentdemokratiene tilknyttet ulike læresteder i kommunen. Studentdemokratiene skal være høringsinstanser i kommunale planer og saker som angår studenter.

Fylkeskommunene har også et ansvar for studentenes velferd, først og fremst gjennom å legge til rette for god og rimelig kollektivtransport og gode rabattordninger innen kultur og idrett for studentene.

Kommunale og fylkeskommunale planer på steder med høyere utdanningsinstitusjoner må gjenspeile at de er studentkommuner.

Statlige myndigheter har ansvar for å finansiere studentbarnehager og studentboliger gjennom øremerkede midler.

2.4 Utvikling av studentvelferden

Studentsamskipnadene skal, i samarbeid med utdanningsinstitusjonene og statlige og kommunale myndigheter, bidra til å utvikle studentvelferden i fremtiden.

For å få oversikt over hvordan behovet endrer seg innen studentvelferd skal alle høyere utdanningsinstitusjoner i samarbeid med tilhørende studentsamskipnad holde jevnlig helse- og trivselsundersøkelser blant sine studenter. Hvert 5. år skal det også gjennomføres en nasjonal levekårsundersøkelse blant studentene i Norge. Denne undersøkelsen skal drives og finansieres statlig, men studentene og studentsamskipnadene skal bli inkludert i utviklingen av spørsmålene.

NSO mener at:

- Studentene, studentsamskipnadene, utdanningsinstitusjonene og det offentlige skal i fellesskap koordinere og sikre et helhetlig velferdstilbud for hele studentmassen.
- Staten har det overordnede ansvaret for finansieringen av studentsamskipnadene og studentenes velferdstilbud.
- Alle utdanningsinstitusjoner skal stille med fristasjon til studentsamskipnadenes velferdstilbud.
- Alle studentsamskipnader skal være studentstyrte, og departementet skal tilrettelegge for kurs og opplæring for studentstyrerepresentanter.
- Vertskommunene skal sørge for samarbeid med studentdemokratiene tilknyttet ulike læresteder i kommunen.
- Semesteravgiften er en studentsolidarisk avgift for studenter og skal være obligatorisk for utdanningsinstitusjoner tilknyttet studentsamskipnaden.
- Alle NOKUT-akkrediterte høyere utdanningsinstitusjoner skal være tilknyttet en studentsamskipnad.
- Utdanningsinstitusjonene skal i samarbeid med tilhørende studentsamskipnad holde helse- og trivselsundersøkelser jevnlig.
- Hvert 5. år skal det gjennomføres en nasjonal levekårsundersøkelse som skal drives og finansieres statlig.

3. Studentøkonomi

Staten har det overordede ansvaret for at alle som ønsker skal kunne ta høyere utdanning, uavhengig av økonomi og sosial bakgrunn. Gratis utdanning, studiestøtte gjennom Statens Lånekasse for utdanning (Lånekassen) og studentrabatter er viktige virkemidler.

3.1 Studiefinansiering

Studiefinansiering er ett av de viktigste verktøyene for å sikre lik rett til utdanning. NSOs overordede mål er at alle studenter skal kunne studere på heltid, og studiestøtten må reflektere de reelle utgiftene studenter har. Studenter er en sammensatt gruppe med ulike behov, og studiestøtten må tilpasses slik at alle kan gjennomføre studieløpet på best mulig måte.

3.1.1 Lånekassen

Studiestøtten skal tildeles av staten via Lånekassen, og støtteordningen må hjemles i lov for å sikre forutsigbarhet for studentene. Lånekassens tjenester skal være mest mulig effektive og det skal være størst mulig forutsigbarhet om utfall ved saksbehandling. Lånekassen skal være tilgjengelig for sine kunder og det skal være enkelt å få svar på individuelle spørsmål. Studentene skal være representert i styret i Lånekassen samt Lånekassens klagenemnd.

3.1.2 Kostnadsnorm

Heltidsstudenten forutsetter at det er mulig å leve av stipend og lån uten inntektsgivende arbeid ved siden av studiet. Heltidsstudenten realiseres ved å knytte kostnadsnormen opp mot grunnbeløpet i folketrygden (G). 1,5 G utbetalt årlig er et minimum for å sikre heltidsstudenten.

3.1.3 Utbetaling

Studiestøtten skal normalt utbetales skjevt over 11 måneder, men det skal være mulig for studenter og velge flat utbetaling. Med skjev utbetaling menes at et større beløp blir utbetalt ved semesterstart da dette er perioder hvor studentene står ovenfor høyere utgifter.

Studenter skal ha rett på utbetaling av stipend og lån i 8 år. Det skal kunne søkes særskilt om forlengelse av denne perioden hvis studenten påviser forsinkelser i studieløpet på grunn av særskilte årsaker. Studenter som tar hele graden på deltid, skal ha rett til studiestøtte i 10 år.

3.1.4 Konverteringsordning

Utdanning er et gode både for samfunnet og den enkelte, og kostnaden bør derfor deles mellom partene. Det skal være en todelt finansieringsmodell der 60 % av studielånet omgjøres til stipend etter hvert som studenten avlegger studiepoeng.

3.1.5 Inntektsgrensen og behovsprøving av utdanningsstipend

Inntil heltidsstudenten er realisert må Lånekassen legge til rette for arbeid ved siden av studiene, gjennom en inntektsgrense. Denne skal reguleres i takt med normal lønnsvekst hvert år.

For å sikre studentenes rettigheter til studiestøtte skal behovsprøving av utdanningsstipend og forsørgerstipend gjøres mot personinntekt og kapitalinntekt. Formue er ofte ikke realiserbar og skal derfor ikke gjøre utslag på konvertering til stipend.

3.1.6 Hjemme- og borteboende studenter

Det skal være høyere stipendsatser for borteboende studenter enn hjemmeboende. Kostnadene er normalt høyere om studenten bor borte enn hjemme, og dette må gjenspeiles i studiefinansieringen. Hjemmeboende studenter kan få konvertert lån til stipend ved behovsprøving mot foresattes inntekt.

Det er en rett å kunne velge studiested uavhengig av bosted. Borteboende studenter skal derfor ha rett på reisestipend tilsvarende 3 tur-retur-reiser i året. Egenandelen settes til 400 kr pr strekning i faktiske kostnader. Reisestipend skal ikke behovsprøves mot alder.

3.1.7 Støtte til utdanning i utlandet

Alle studenter skal ha mulighet til å studere i utlandet. De økonomiske rammevilkårene gjennom Lånekassen må gjøre det mulig å gjennomføre hel- og delgradsstudier i utlandet uten egenfinansiering. Det må legges spesielt til rette for at studenter med barn, studenter med funksjonsnedsettelse og studenter på arbeidsavklaringspenger har mulighet til å studere i utlandet.

Det må legges til rette for at studenter kan ta deler eller hele sin utdanning ved institusjoner som krever skolepenger, uten at utdanningsinstitusjoner i utlandet får mulighet til å spekulere i denne ordningen. Det må være like muligheter til studier i utlandet på bachelor og mastergrad, og stipendandelen for bachelorstudenter må derfor økes. For å sikre lik tilgang og økt geografisk spredning er det viktig at Lånekassen støtter 'freshman year' i USA og tilsvarende i ikke-vestlige land.

Språklige barrierer må bygges ned gjennom en støtteordning for inntil to språklige tilretteleggingssemestre i utlandet før gradsstudier. Det skal ikke ha betydning om du har språkopplæringen i et annet land enn selve studiet så lenge det er det samme språket som benyttes.

3.1.8 Tilbakebetalingsfasen

Lån som følge av utdanning skal ikke virke avskrekkende på studentenes utdanningsvalg.

Studentene skal selv kunne bestemme om renten skal være fast eller flytende, og renten skal ikke løpe mens studenten er under utdanning.

Det skal være 12 måneders betalingsutsettelse etter endt utdanning og Lånekassen skal gi rentefritak mot behovsprøving.

Nedbetaling av studielånet skal være inntektsavhengig for personer med lav inntekt. For personer med inntekter som faller inn under Lånekassens grense for rentefritak, skal det være mulig å få redusert deler av lånet. Ordningen må gjøre at terminbeløpet blir lavere, og ikke bare at nedbetalingstiden blir kortere.

På toppen av markedsrenten legges det i dag et rentepåslag på 1 % for å dekke misligholdte lån og administrative kostnader. Det skal være en offentlig oppgave å dekke kostnadene

av misligholdte studielån da det at studenten tar utdanning er et samfunnspolitisk mål i seg selv. Påslaget må derfor fjernes.

3.2 Trygdeytelser og pensjonspoeng

Ved uførhet og arbeidsledighet står studenter svakt, fordi mange ikke har opparbeidet seg inntekt som teller mot trygdeytelser, mange blir derfor henvist til sosial stønad. Studenter må få regnet trygdeytelser på bakgrunn av studiepoeng som inngår i en grad, i tillegg til tidligere inntekt. Høyere utdanning skal også gi uttelling i form av pensjonspoeng for å sikre at studenter også har mulighet for å opparbeide seg full pensjon.

3.3 Dobbeldekning

Statens regler om å hindre økonomisk støtte fra to offentlige støtteordninger samtidig (dobbeldekning) går i mange tilfeller på bekostning av prinsippet om lik rett til utdanning. Studenter bør ha mulighet til å eksempelvis motta støtte fra Lånekassen og NAV på samme tid. I spørsmål om dobbeldekning skal utbetaling fra Lånekassen behovsprøves slik at studenten er sikret nødvendig støtte.

Det skal være regler for studenter med særskilte behov og det skal legges til rette for individuelle vurderinger.

3.4 Kollektivtransport

Studenter er en økonomisk utsatt gruppe og studentrabatter er viktige tiltak for å bedre den økonomiske situasjonen til studentene. Det skal være minimum 50 % rabatt på kollektivtransport. Dette skal være et statlig ansvar og gjelde for alle reiser i Norge og for alle studenter uavhengig av alder, studiested og bosted. Fylkeskommunene har ansvar for å utvikle kollektivtilbudet med gode forbindelser tilegnet studenter.

3.5 Kulturkort og rabatt på kultur- og idrettsarrangement

Studentenes økonomiske situasjon gjør det ofte vanskelig å benytte seg av kultur- og idrettstilbud. Det skal derfor være studentrabatt på kulturarrangementer, på kulturinstitusjoner og idrettsarenaer- og arrangementer. Dette for å sikre at studenter har tilgang til alle kulturarenaer som den øvrige befolkningen har. Staten, kommunene, fylkeskommunene og studentsamskipnadene skal gå sammen for å sørge for at alle studenter omfattes av en slik rabatt, uavhengig av alder, bo- og studiested.

3.6 Pensum, utstyr, materiell

Alle studenter skal ha tilgang til rimelig pensumlitteratur innenfor sitt fag. Det er ønskelig at dette organiseres fra studentsamskipnadene. Studenter som må skaffe utstyr og materiell for å følge obligatorisk undervisning skal få stipend som dekker disse kostnadene. Pensumbøker skal være tilgjengelig for alle studier til en rimelig pris, og en viktig forutsetning for dette er fastpris på faglitteratur.

NSO mener at:

- Studiestøtten skal tilsvare 1,5 G som skal utbetales skjevt over 11 måneder.
- Det skal være en todelt finansieringsmodell der 60 % av studielånet utbetales som stipend.
- Inntektsgrensa må følge normal lønnsvekst.
- Borteboende studenter, uavhengig av alder, skal ha krav på reisestipend tilsvarende 3 tur-retur-reiser i året med en egenandel av kr. 400 per reisestrekning.
- Tilbakebetalingen av studielånet skal være inntektsavhengig.
- Høyere utdanning skal gi uttelling for trygdeytelser og pensjonspoeng.
- Behovsprøving av utdanningsstipend og forsørgerstipend gjøres mot personinntekt og kapitalinntekt.
- Det skal være minimum 50 % rabatt på kollektiv transport for alle studenter uansett alder, bo- og studiested.
- Alle studenter skal ha studentrabatt på kulturtilbud, kulturinstitusjoner, idrettsarenaer og idrettsarrangementer uavhengig av alder, bo- og studiested.
- Alle studenter skal ha tilgang til rimelig pensumlitteratur innenfor sitt fag, og få stipend til utstyr og materiell som kreves for å følge undervisningen.
- Rentepåslaget må fjernes.
- Det språklige tilretteleggingssemesteret skal videreføres og utvides.
- Stipendandelen på skolepengestøtten for bachelorstudenter skal økes til nivå lik mastergradstudenter.

4. Studentboliger

Studentboliger er et utdanningspolitisk virkemiddel for å sikre lik rett til utdanning uavhengig av studentenes geografiske, økonomiske og sosiale forhold.

4.1 Antall og utforming

4.1.1 Dekningsgrad

Det skal være boliggaranti for alle internasjonale studenter, men dette kan i spesielle tilfeller vurderes opp mot samskipnadens totale dekningsgrad. Boliggarantien må ses i sammenheng med utdanningsinstitusjonenes satsning på internasjonalisering, og er derfor den enkelte utdanningsinstitusjon sitt ansvar å sikre. Den nasjonale dekningsgraden for øvrige studenter skal være på minst 20 %. I tillegg må lokale hensyn også vurderes, og på steder med begrenset tilgang på boliger i det private markedet er ikke en dekningsgrad på 20 % tilstrekkelig. Inntil dette målet er nådd skal det bygges minst 1500 studentboliger årlig. Dette er særlig viktig for å sikre god kontinuitet og forutsigbarhet slik at studentsamskipnadene kan prosjektere langsiktig.

Den enkelte studentsamskipnad skal ha retningslinjer for hvem som prioriteres i køen for å få studentbolig. Disse skal utarbeides i samråd med studentene.

4.1.2 Utforming og standard

Studentsamskipnadene skal tilrettelegge for at den totale boligmassen inneholder ulike boligløsninger som hybler, familieboliger og parleiligheter. Det skal allikevel tilstrebes at hybelenheter representerer den største andelen av studentboligmassen.

Studentsamskipnadene skal sette av midler til vedlikehold slik at man på lang sikt unngår store vedlikeholdskostnader. Det er studentsamskipnadens eget ansvar å holde tilsyn med sine bygg og påse at riktig vedlikehold blir gjort. Dersom studentsamskipnaden kan dokumentere tilsyn og vedlikehold kan studentsamskipnadene i spesielle tilfeller søke om tilskudd til totalrenovering. Det skal kunne dokumenteres at bugningsmassen har utgått normal levetid.

Studentboliger skal holde en enkel standard av god kvalitet. Det skal finnes egne byggestandarder for studentboliger som tar høyde for studenters situasjon. Herunder er det særlig viktig at studentboliger unntas reglene vedrørende livsløpstandard, da målgruppen ikke har behov for bolig med livsløpstandard. Ved bygging av nye studentboliger skal alle ha besøksstandard, og de statlige tilskuddene må gjenspeile de ekstra byggekostnadene dette medfører for samskipnadene. Studentsamskipnadene skal også sørge for at et tilstrekkelig antall har bostandard for funksjonsnedsatte slik at det lokale behovet blir dekket, i tillegg til en sikkerhetsmargin som tar høyde for endringer i behovet.

4.2 Tilskudd til studentboliger

Studentsamskipnader skal få tilskudd fra staten til bygging av studentboliger. Rimelige lån og tilskudd skal bidra til lavere byggekostnader for studentene. Det er studentsamskipnadene som skal være hovedtilbyder av studentboliger. Private aktører skal være et supplement til studentsamskipnadenes tilbud, men disse skal ikke få statstilskudd for å bygge studentboliger.

Kostnadsrammen og statstilskuddet til studentboligbygging skal være tilstrekkelig til å sikre studentboliger av god kvalitet samtidig som den endelige leieprisen for studentene holdes nede. Disse skal følge prisindeksen, og det statlige tilskuddet skal utgjøre 60 % av den totale rammen.

Kostnadsrammen og statstilskuddet skal være lik over hele landet da de totale byggekostnadene er tilnærmet like høy uavhengig om det bygges i de store byene eller i distriktene. Kostnadskategorien "pressområde", skal derfor innføres som generell norm for samtlige studentsamskipnader i Norge.

Det er viktig at studentboligprosjekter kan komme raskt i gang etter at tilsagn er gitt, og at byggeprosessen gjøres så kort som mulig. Derfor skal det statlige tilskuddet utbetales over 2 år, hvor trinn 1 og 2 (henholdsvis 20 % og 60 %) kan utbetales samlet.

4.3 Tildeling av studentboliger

Prioritering av statlige tilskudd til studentboligutbygging skal avgjøres etter behov. For å sikre at tildelingen av tilskudd blir gjort ut i fra faglige begrunnelser skal disse vurderingene gjøres av Husbanken, som et uavhengig offentlig organ. Organet skal prioritere tildelingen

etter offentlige kriterier, som fastsettes i samarbeid mellom departementet, studentsamskipnadene og studentene. Den endelige beslutningen skal fattes politisk etter innstilling fra organet, men det er viktig at begrunnelsen for prioriteringene er offentlige. Organet har også en viktig oppgave med å sikre at tilskudd som gis faktisk brukes i henhold til søknadene.

4.4 Vertskommunens ansvar

Vertskommunene skal gi studentsamskipnadene forkjøpsrett til tomter i nærheten av utdanningsinstitusjonen, eller i sentrumsnære områder. Ved bygging av studentboliger har vertskommunene ansvar for tilrettelegging av tomter og eiendommer, enten ved å stille tomter tilgjengelig gratis eller til en rimelig pris for studentsamskipnadene. Studentsamskipnadene skal ikke pålegges ekstra kostnader for utbygging av infrastrukturen ved bygging av studentboliger da dette er vertskommunenes ansvar å påse. Vertskommunene bør, som en del av sosial boligbygging, bygge rimelige utleieenheter for unge og studenter og legge til rette for at private aktører kan gjøre det samme. Dette for å lette presset på det øvrige leiemarkedet ytterligere.

Regulering av nye studentboliger skal være byråkratisk enkelt. Dette gjelder også omregulering av allerede eksisterende bygningsmasse.

4.5 Skatter og avgifter

Studentsamskipnader er ikke fortjenestebaserte organisasjoner, og skal derfor være spesifikt unntatt en rekke skatter og avgifter. Det omfatter særlig skatteplikt av kjernevirksomhet, merverdiavgift av salg i studentkantiner, eiendomsskatt og dokumentavgift, samt kommunale avgifter.

NSO mener at:

- Det skal være boliggaranti for alle internasjonale studenter.
- Den nasjonale dekningsgraden for studentboliger skal være på minimum 20 % for studenter som ikke faller inn under boliggarantien.
- Nye studentboliger skal ha besøksstandard.
- Studentsamskipnadene skal sørge for et tilstrekkelig antall boliger for studenter med funksjonsnedsettelse.
- Studentsamskipnadene skal sette av midler til vedlikehold.
- Studentboligene skal undras fra kravet om livsløpsstandard.
- Kostnads- og tilskuddsrammen til studentboligbygging skal følge prisindeksen, og tilskuddet fra Departementet skal utgjøre 60 % av den totale rammen.
- Kostnadsrammen og statstilskudd skal være likt over hele landet.
- Prioritering av statlige tilskudd til studentboligutbygging bør avgjøres etter behov, og disse vurderingene skal gjøres av et uavhengig offentlig organ.
- Studentsamskipnadene skal være unntatt skatteplikt av kjernevirksomhet, mva av salg i studentkantiner, eiendomsskatt, dokumentavgift og kommunale avgifter.

5. Studenthelse

Staten har det overordnede ansvaret for studenters fysiske og mentale helse. Studentsamskipnadene skal fungere som et supplement til den offentlige helsetjenesten, og skal tilby lavterskeltilbud og støtteordninger som er tilpasset studentenes livssituasjon.

5.1 Generelt

Finansieringen av studentenes helsetilbud skal enten gis gjennom statlige tilskudd eller ved hjelp av kommunale samarbeidsavtaler, eksempelvis refusjonsordninger. Alle studenter skal ha tilgang til en fastlege i sin vertskommune, og staten skal sørge for at studenttallene blir regnet inn i finansieringen av fastlegeordningen. Studentsamskipnadene skal kunne motta fastlegehjerner der det er hensiktsmessig.

Samskipnadene har spesialkompetanse på studentrelaterte problemer både innenfor psykisk og fysisk helse, og derfor bør studentsamskipnadenes egne tilbud opprettholdes og styrkes. Staten skal tilrettelegge for direkte tilskudd fra helseforetakene til studentsamskipnadenes generelle helsetjenester. Studentsamskipnadene bør tilby helsestasjon eller et ambulerende helsetilbud der det fokuseres på forebyggende tiltak.

Vertskommunene har også et ansvar for å informere studentene om hva slags helsetilbud de kan tilby og hvor en finner dette.

5.2 Studenter og sykdom

Sykdom skal ikke være et hinder for å ta høyere utdanning. Utdanningsinstitusjonen skal legge til rette for fleksible utdanningsløp, samt lærings- og vurderingsformer som tar høyde for kortvarige og langvarige sykdomsløp. Dette skal være nedfelt som regler i utdanningsinstitusjonens reglementer.

Studenter med sykdom skal ha rett til utsatt eksamen.

5.2.1 Studiefinansieringsordninger ved sykdom

Studenter som blir syke under studiet skal ha krav på sykestipend fra Lånekassen.

Det skal være mulig for studenter å være deltids sykemeldt uten at dette skal gå på bekostning av konvertering til stipend. Dette forutsetter at studenten kan påvise sykdom ved legeerklæring.

Retten til sykestipend skal ikke bortfalle på bakgrunn av at studenten mottar sykepenger eller arbeidsavklaringspenger i den aktuelle perioden.

5.3 Psykososialt helsetilbud

Alle studiesteder skal tilrettelegge for en psykososial helsetjeneste til studentene.

Den enkelte studentsamskipnad skal i samarbeid med utdanningsinstitusjonen tilby et lavterskeltilbud for studenter. Med dette menes eksempelvis sosial rådgivning, samtalegrupper og kurs.

Utdanningsinstitusjonene skal tilstrebe møte med lege/psykolog, ansvarlig lærer og studenten med psykologisk utfordring, for å kunne lage en individuell plan i henhold til studieprogresjon og oppmøte.

Psykologene som jobber hos studentsamskipnadene skal få hjemmel for sitt arbeid rettet mot studenter i loven, slik at de kan motta refusjon. Inntil dette er lovpålagt må støtten for å opprette et psykisk helsetilbud gis gjennom øremerkede midler over statsbudsjettet.

5.4 Tannhelse

Tannhelsebehandling for studenter skal være en del av den offentlige helsetjenesten, slik at tannlegetjenester for studenter får en egenandel på lik linje med andre helsetjenester i Norge.

Det skal være 75 % rabatt på tannhelsebehandling for alle studenter uavhengig av alder, studiested eller bosted.

NSO mener at:

- Alle studenter skal ha tilgang til en fastlege i sin vertskommune, og staten skal sørge for at studenttallene blir regnet inn i finansieringen av fastlegeordningen.
- Studentsamskipnadene skal kunne motta fastlegehjempler.
- Studenter har krav på sykestipend og det skal være mulig å være delvis sykemeldt.
- Alle studenter skal ha tilgang til et studenttilpasset psykososialt helsetilbud i sin vertskommune.
- Tannhelsebehandling for studenter skal være en del av den offentlige helse-tjenesten, og studenter skal få 75 % rabatt på tannhelsetjenester.
- Studentsamskipnadene i samarbeid med utdanningsinstitusjonene, studentdemokratiene og sentrale myndigheter skal sette mer fokus på studenter og rus.
- Alle studentsamskipnader skal få statlige overføringer fra de regionale helseforetakene for å kunne tilby studentene et lavterskel helsetilbud ved studiestedet.

6. Studenter og sosiale rettigheter

Studenter er en svært heterogen gruppe, derfor er det viktig med gode, fleksible ordninger som tar høyde for de ulikhetene studentmassen representerer. Alle studenter skal ha rettigheter som sikrer en god studiehverdag og et normalt livsopphold som heltidsstudenter.

6.1 Læringsmiljø

Studenter skal ha samme rettigheter som ansatte ved egen utdanningsinstitusjon. Studenterets rettigheter skal sikres gjennom et eget kapittel om studenters læringsmiljø i universitets- og høyskoleloven.

6.2 Studenter på arbeidsavklaringspenger

Studenter som mottar arbeidsavklaringspenger skal ha mulighet til å få et opplegg som er fleksibelt og individuelt tilpasset. Ordningen skal legge opp til en naturlig studieprogresjon tilpasset studentens egne forutsetninger. Denne gruppen skal også ha mulighet til å ta tidsbegrenset permisjon samt betalte verv på lik linje med øvrige studenter uten å miste fremtidig rett til støtteordningen.

6.3 Studenter med nedsatt funksjonsevne

Utdanningsinstitusjonene skal tilrettelegge for et godt læringsmiljø. Dette stiller krav til både universell utforming av bygningsmasse og læremidler, samt individuell tilrettelegging for den enkelte. Det skal uoppfordret brukes hjelpemidler i undervisningen slik at alle studenter kan følge med uavhengig av funksjonsgrad. Dette skal fastsettes i handlingsplaner som revideres jevnlig av læringsmiljøutvalget.

6.3.1 Særskilte studiefinansieringsordninger

Det skal finnes en egen studiefinansieringsordning i Lånekassen for studenter med nedsatt funksjonsevne. Denne ordningen skal være fleksibel og sørge for at studenter med nedsatt funksjonsevne har muligheten til å ta høyere utdanning på lik linje med andre studenter.

Ordningen må ta høyde for at studenter med nedsatt funksjonsevne kan bruke lenger tid på å fullføre sine studier, samt ha vanskeligheter med å jobbe ved siden av studiene.

Studenter med funksjonsnedsettelser skal få studiestøtte i 12 måneder i form av ekstra stipend slik at denne gruppen ikke står igjen med en større lånebyrde enn andre etter endt utdanning.

Studenter med funksjonsnedsettelse skal få et eget tilleggsstipend for å dekke manglende mulighet til ekstraintekt ved siden av studiene, samt ekstrakostnader knyttet til funksjonsnedsettelsen.

Denne ordningen skal reguleres etter grunnbeløpet i Folketrygden (G), og settes til 2 G.

6.4 Studenter med barn

Studenter med barn skal ha like muligheter til å ta høyere utdanning som alle andre. Det er viktig at utdanningsinstitusjonene legger opp til fleksible studieløp for disse studentene, og at Lånekassens reglement gjenspeiler faktiske behov.

Ved bruk av obligatoriske aktiviteter og undervisning på kveldstid skal det finnes et alternativ til denne også på dagtid. Dette for å bedre legge til rette for studenter med barn og etterstrebe et mer fleksibelt studieløp.

6.4.1 Foreldrepermisjon

Utdanningsinstitusjonene og lånekassen må utvise fleksibilitet i forbindelse med foreldrepermisjon

For at studenter i foreldrepermisjon skal kunne forsette å benytte seg av student-samskipnadens velferdstilbud skal de kunne betale semesteravgift og beholde student-statusen under permisjonen.

6.4.2 Eksamen

Studenter med barn skal ha rett til utsatt eksamen ved foreldrepermisjon og dersom de må være hjemme med sykt barn. Studenter skal også ha krav på fremskyndet eksamen grunnet fødsel.

6.4.3 Økonomiske ordninger for studenter med barn

Studenter som får barn i studietiden skal motta foreldrestipend og ha rett på foreldrepermisjon. Disse rettighetene skal ikke bortfalle om studenten mottar støtte fra en arbeidsgiver.

Grunnet studieløpet er det ofte praktiske problemer knyttet til å ta opp igjen studiene etter endt foreldrepermisjon. Lånekassen skal derfor gi forlenget foreldrestipend i de tilfellene det er nødvendig.

Alle studenter som har barn skal ha krav på forsørgerstipend.

Trygdeordninger og kontantstøtte skal ikke påvirkes selv om en student med barn mottar støtte fra Lånekassen.

Fordi det er vanskeligere for studenter som har barn å kunne ta sommerjobb/deltidsjobb ved siden av studiene skal studenter som har barn motta 12 mnd studiestøtte. Dette gjelder fram til barnet er 12 år.

Studenter som får barn etter endt utdanning før de har opparbeidet seg 6 måneders arbeidserfaring skal ha krav på støtte fra NAV.

Studenter med barn som blir utplassert i obligatorisk praksis og som følge av dette må flytte fra hjemmet i praksisperioden skal få dekket én hjemreise per uke, tur-retur.

Studenter med barn skal prioriteres i køen for å få praksis nær bosted.

6.5 Studentbarnehager

Studentbarnehager er et utdanningspolitisk virkemiddel, og er med på å sikre lik rett til utdanning. Disse barnehagene skal være tilpasset studentenes behov.

Tilskuddet til studentbarnehagene skal gis som øremerkede tilskudd over departementets budsjett.

6.6 Internasjonale studenter

Det er viktig at internasjonale studenter har lik tilgang på og forutsetning for å benytte seg av velferdstilbudene som norske studenter. Likevel har utdanningsinstitusjonene og studentsamskipnadene et ekstra ansvar for integreringen av denne gruppen studenter. Det er viktig at de blir prioritert i den sosiale studenthverdagen med aktiviteter som tilrettelegger for integrering og samarbeid mellom norske og internasjonale studenter. Ved studiestart skal det finnes fadderordninger som integrerer internasjonale studenter.

6.7 Forsikring

Studenter skal være forsikret lik ansatte på sin utdanningsinstitusjon. Dette for å sikre at en student ikke risikerer å ende som minstepensjonist grunnet ulykke eller skade i studie-

situasjonen på lærestedet. Yrkesskadeforsikring og ulykkes- og skadeforsikring på utdanningsinstitusjonen for alle studenter i Norge skal være statens økonomiske og administrative ansvar.

NSO mener at:

- Studenter sosiale rettigheter skal sikres gjennom et eget kapittel om studenters læringsmiljø i universitets- og høyskoleloven.
- Studenter med funksjonsnedsettelse skal ha krav på 12 måneders studiestøtte.
- Studenter med barn skal ha lik rett på å ta høyere utdanning som alle andre.
- Studenter med barn skal ha krav på barnehageplass i barnehager som er tilpasset studentenes behov.
- Internasjonale studenter skal ha lik forutsetning for å benytte seg av velferds-tilbudene som norske studenter.
- Staten må sørge for at studentene har yrkesskadeforsikring og er ulykkesforsikret.

7. Studentfrivillighet

Studentfrivillig arbeid gir studentene et sosialt nettverk og verdifull erfaring og læring. Både staten, vertskommunene, utdanningsinstitusjonene, studentsamskipnadene og lokale studentdemokratier har ansvar for å legge til rette for at studentene kan engasjere seg i løpet av studietiden.

Studentfrivilligheten er en viktig del av det å være student, og Lånekassen, utdanningsinstitusjonene og studentsamskipnadene skal derfor legge til rette for et aktivt og levende studiemiljø. Studentorganisasjoner og foreninger er unike læringsarenaer og en grunnstein i det sosiale miljøet ved lærestedet.

Frivillige verv kan gjøre det vanskelig å gjennomføre studiet på normal måte. Utdanningsinstitusjonene må legge til rette for fleksibilitet i studiet, blant annet ved å kun bruke obligatorisk undervisning der læring ikke kan oppnås på andre måter. Studenter med tunge verv skal kunne få omgjort studielån til stipend, selv om de ikke har hatt full studieprogresjon. Utdanningsinstitusjonen skal i samråd med studentene avgjøre hvilke verv som faller inn under denne bestemmelsen.

Det bør sikres, som et minimum, like permisjonsregler fra obligatorisk opplæring for studenter som de reglene som gjelder for lønnet permisjon i kommunal sektor.

Studenter som påtar seg kompenserte heltidsverv må få rentefritak fra Lånekassen for den perioden de sitter.

Utdanningsinstitusjonene skal legge til rette for studentfrivillighet gjennom å stille til rådighet fristasjoner, kontorer og lokaler for studentaktiviteter. Utdanningsinstitusjonene har et spesielt ansvar for å støtte opp om hele studentdemokratiet, fra program til institusjonsnivå, med både økonomisk støtte og kontor- og møtelokaler. Studentsamskipnadene skal legge til rette for studentfrivillig arbeid gjennom et bredt spekter av tilbud, herunder gratis kursing og økonomisk støtte til både drift og arrangement.

NSOs velferdspolitiske plattform 2010 - 2012

Vertskommunen har et ansvar for å legge til rette for studentfrivillig arbeid gjennom eksempelvis økonomisk støtte og skaffe til veie lokaler. Staten må bidra ved å gi studentforeninger unntak fra vaktvirksomhetsloven, da profesjonelt vaktvold medfører kostnader som vil true den frivillige studentkulturen.

Studentmassen er svært heterogen og det er viktig at alle kan ta del i et aktivt studentmiljø, uavhengig av alder, sosial bakgrunn eller fysiske forutsetninger. Studentforeningene må jobbe aktivt mot diskriminering og være åpne og inkluderende, slik at flest mulig får mulighet til å delta i studentsosiale aktiviteter. Dette innebærer å føre en bevisst rusmiddelpolitikk.

NSO mener at:

- Staten må legge til rette for studentfrivillig arbeid gjennom å øke studiestøtten.
- Studenter med tunge verv skal kunne få omgjort studielån til stipend.
- Utdanningsinstitusjonene må legge til rette for fleksibilitet i studiene, blant annet gjennom minst mulig bruk av obligatorisk undervisning.
- Studentforeninger må få unntak fra vaktvirksomhetsloven.
- Studentsamskipnadene skal legge til rette for studentfrivillig arbeid gjennom økonomiske støtteordninger og tilbud om kurs.
- Studentforeninger og organisasjoner må jobbe aktivt mot diskriminering.